

# ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 20. vinotoka 1865.

List 30.

## Fabiola.

IV.

(Konec.)

Vse to bile so za Fabiolo nove reči, pa njen bistri um kmalo vidi in spoznava, da v visokosti in blažnosti take misli in uki presegajo vse modrije modrijanov nji znanih; vedila pa vender ni, da so ti uki, pravila te, sad kersanstva od nje toliko zaničevanega. Ko je pa zvedila, da je Sebastjan kristjan, in Neža kristjana, ktera dva sta ji bila vzor človeške popolnosti, ko ju vidi vesela in pripravljena za vero življenje darovati in je v poslovnem pogovoru s svojo sestrično v ječi na jutro njenega mučenja slišala reči, ktere so jo nenavadno prevzele in z začudenjem polnile, po tem je sklenila, siljena od neke znotranje, skrivne gnave, s kersanstvom soznati se ter prevdariti veljavo njegovega terdenja in uka. Fabiola premišljuje zdaj in prilikeje življenje Sebastjanovo in Nežino djanju in ravnanju učnih, bogatih in imenitnih Rimljanov, ter zapazi neskončni razloček med temi in unima. Vidi nad Sebastjanom in Nežo blagost serca in mišljenosti, vidi sprelepo čudovito nravnost, prečudno modrost, in neko dušno moč, ktera ji je bila dozdaj še popolnoma neznana, med tem pa se ji od druge strani studi nad nesramnostjo in spriidenostjo, nad strastmi in slastmi, nad nespametjo in neumnostjo mogočnih, nevernih Rimljanov. Bolj ko misli in prevdarja vse to, bolj je nemirno njeno serce, bolj želi, rekli bi, hrepeni po razjasnjenju in zasledbi resnice. In glej, to, kar želi, po čemur toliko hrepeni, tudi najde, in sicer s pomočjo Sire, svoje suznje.

Sira, imenovana tako ko suznja, po svojem pravem imenu pa Mirijam ali Marija, bila je suznosti oprostena, in kar je še posebno spomina vredno, po zmogovadni moči svojih kersanskih čednost postala je celó prijateljica Fabiolina. Ko taka pelje blaga Mirijam Fabiolo od stopnje do stopnje zmeraj više v kersanskem znanju in spoznanju. Odkriva ji Boga v njegovem Božjem veličastvu ko bitje večno in nejenljivo, pa tudi ko Boga ljubezni, milosti, usmiljenja in dobrotljivosti, ko Boga svetosti, pravice in resnice, in to s tako krepko in prepričavno besedo, da je Fabiola zmagana, ponosna Rimljanka v ponižno jaguje spremenjena, in nevéra modrijanka po milosti Božji kristjana postala.

Fabi, oca Fabiolin, je umrl, in Fabiola, še ne kristjana, vender pa že nekako verna v zadevi duše in nje neumerljivosti, verna v zadevi povračevavne vsega pričujočnosti Božje, zakliče v svoji silni žalosti nad to zgubo, ter se vpraša, kaj da je zdaj z njenim očetom? Kam je šel? Je li bilo njegovo življenje znano Njemu, ki vidi tudi nevidne reči? Je li prestal poskušnjo, od ktere sta pripovedovala Sebastjan in Sira? Oh! si sama odgovori, nemogoče! In groze strepeče.

Dandanašnji velja geslo: „Naprej“, in vse se trudi vesti se temu geslu primerno. Vednost, znanost je moč, vpijejo eni; omika in olika narodov je sveta dolžnost, kličejo drugi; brez ravnopravnosti ne bo miru in sreče, terdijo tretji; vse se giblje in ziblje, kakor bčele se trudijo ljudje, vse hoče naprej ter dospeti tako rekoč v skoku verhuncce omike: in vender kako pogosto se pogrčša prava omika, in to ravno nad ljudstvom omikanim in olikanim! Ali pa je morda prava omika ta, ki za ta svet vse stori, nič pa ne za večnost? Le kratka ped je življenje naše tu na zemlji proti bivanju posmrtnimu tam pri Bogu, in koliko jih je ravno izmed izobraženega sveta, katerim je ta ped vse, Bog pa nič ne? In vender Bog pri vsem tem ostane Bog, in večnost ostane večnost, in človek brezmišljeno smertni prag prestopi, kakošno večnost ima pričakovati? Kaj bo z mano po smerti? Bom prestal poskušnjo pred Njim, ki je neskončno svet in pravičen, ki je vsegamogočen Gospod in Bog? Tako vprašati bi mogel s Fabiolo vsaki človek, posebno pa še marsikteri izmed izobraženih, samega sebe. In glej, tako resnobno vprašanje zbuditi v sercu marsikterega, tudi omikanega in učenega človeka, je ravno Fabiola pripravna.

Če je pa temu tako, če je Fabiola zmožna v človeku vero oživiti, ga za vse dobro in blago vžgati, in ga tako še le prav za prav za resnično, veljavno izobraženost pripravnega storiti; če je knjiga Fabiola izverstno pisana, so osebstva, ki se v nji nahajajo, pravi vzori človeštva v preblagih podobah, in je zemlja, na kateri se te prigodbe razmotavajo, klasična zemlja, potem ne vemo, kako da kdo od te knjige družega povedati ne vé, kot da je polna pobožnega duha. Še bolj čudno se nam pa zdi opazka v nekem drugem časniku, katera kar na ravnost pravi, da bo „Slovenska Matica“ hirala, ako se bo s takimi knjigami pečala.

Hirala bo „Matica“? Mi smo družih misel, in z nami gotovo vsi pravi rodoljubi. Matica, ktera, če se ne motimo, ni nikdar mislila, in tudi zdaj ne misli: Fabiolo na svoje stroške na svitlo dati, ne bo nikdar hirala, ako bo knjige tako izverstne, kakor je Fabiola, na svitlo dajala. Hirala pa bi gotovo in brez dvombe, ako bi se tako dalje spozabila, da bi vrivala vernemu slovenskemu narodu knjige, nasprotne duhu kersanskemu, ki v Fabioli tako sprelepo in prijetno veje; kajti Slovenec je veren in ne terpi, da bi se mu skrunila nar svetejša svetinja, to je: sveta vera z neverškimi, kersanstvu nasprotivavnimi čencami. To so naše misli, naše prepričanja, pa tudi misli naše so, da ta, kdor knjigo Fabiolo sodi po zgoraj omenjenem načinu, je ali siromak ves poverhen in neveden, ali pa slaboveren in malo vreden.

V—L

## Mašnik pri altarju.

Dvojno darilce, pastirjem\*) in kristjanskim ovčicam ob enem.

### XVII.

Mašnik moli se na strani.  
To pomeni naj ti spet:  
Jezus je pri množici vdani  
Dni na svetu štirideset.  
Mašnik zadnje nas pozdravlja.  
Jezus dvigne se v nebo;  
Mašnik s križem blagoslavlja.  
Sveti Duh gre na zemljo.

Mašnik moli na listni strani tako imenovani predpev ali antifono, po latinsko „Communio“, ki je pa po praznikih in godovih različna. V prvih časih matere katoliške Cerkve je bila navada, kakor jeruzalemski škof sveti Ciril sporočuje, da se je med obhajilom vernikov pelo iz Davidovega 33. psalma, kterelega 9. verstica se tako glasi: „Pokusite in glejte, kako sladek je Gospod.“ Ko se je pa s časom omenjeno petje zavoljo raznih vzrokov popustilo, se je sama antifona še prideržala, ki jo mašnik moli, je pa, kakor smo rekli, razna, in večidel iz svetega pisma vzeta, in je zdaj kaka prigodba, zdaj kako prerokovanje, zdaj kako naznanilo hvaležnosti, veselja, žalosti, upanja, prošnje, svarjenja ali pa tolažbe. Ko mašnik predpev odmoli, se verne v sredo altarja, se proti pričujočim vernikom obrne in jih pozdravi z besedami: „Gospod z vami.“ — In strežnik odgovori: „In s trojim duhom.“ Na to gre mašnik nazaj na levo stran k mašnim bukvam in moli razločno tako imenovane poobhajilske molitve, katerih utegne ali samo ena, ali pa tudi več biti. V teh molitvah se prosi Bog za razne dobrate in dari; in sicer take, ki jih vsi sploh potrebujemo. Štiridesetdanski postni čas, pa še nekatere druge dni med letom se še posebne molitve molijo,

namreč za verno ljudstvo, to je, da bi Gospod Bog v takih dneh pokore svojim vernim ovčicam skazoval še posebejše gnade; jih varoval pred hudičevim zalezovanjem, ki sosebno, kakor pobožni učeni mozeje terdijo, tisti čas okoli lazi in si vse prizadeva, da bi jih požerl. Po končanih poobhajilnih molitvah mašnik bukve zapre; če pa ima še poseben zadnji evangelij iz njih brati, pa odperte pusti, gré v sredo altarja, ga kušne, se obrne proti ljudstvu, in ga navadno pozdravi, rekoč: „Gospod z vami.“ In strežnik odgovori: „In s trojim duhom.“ Mašnik, preden se proti altarju verne, še pristavi: „Idite, minula je masa.“ In strežnik pristavi: „Hvala Bogu.“ — Na to mašnik na sredi proti altarju priklonjen moli: „Naj ti dopade, o sveta Trojica, opravilo moje službe, in daj, da bo daritva, ki sem jo neverdno opravljal pred očmi tvojega veličastva, tebi prijetna, zame pa in za vse, ki sem jo za-nje daroval, spravna iz tvoje milosti. Po Kristusu Gospodu našem. Amen.“

Presveta Trojica, v ktere imenu se je sveta masa začela, in kateri v čast se je opravljala, se s temi besedami ponižno prosi, da bi dopadljivo sprejela dar, ki ga je namestnik Božji daroval v svojem in v imenu vernega ljudstva, in da bi vsim skupaj milostljivo teknil k zveličanju duše in telesa. —

Če pa mašnik pri sveti maši ni molil „glorije“, tudi ne reče: „Idite, minula je masa“, temuč proti altarju obrnjen: „Hvalimo Gospoda.“ Po omenjeni molitvi pa kušne altar, se obrne proti ljudstvu in ga blagoslovi rekoč: „Blagoslovljaj vas vsega mogočni Bog Oče, in Sin, in sveti Duh.“ In strežnik odgovori: „Amen.“ Ta blagoslov pomeni ti-stega, ki ga je svoje dni naš Zveličar Jezus Kristus po besedah svetega pisma dal svojim učencem, namreč: Peljal jih je venkaj v Betanijo, in je roke vzdignil in jih blagoslovil (Luk. 24, 50.), in prigodilo se je, ko jih je blagoslovljal, se je od njih ločil, in je v nebo šel. (Luk. 24, 51.) Prekrižanje ljudstva v imenu presvete Trojice, Očeta, Sina in svetega Duha je studence vsega blagoslova in vsake gnade, ki se nam v tej solzni dolini podeliti zamore. — Pri černih mašah se ljudstvo ne blagoslavlja.

(Konec nasl.)

## Slepec pripelje ridečega v Rim.

Marsikaki umetnik in prijatelj lepih vednost je že popotoval v Rim, nekaj na svoje, nekaj na družih stroške; ali da se je bilo po pripomoči kakega slepca to komu vsrečilo, bi utegnil redek primerljaj biti. Tak izgled vender nahajamo v francoskem malarji Franc Perrier-u, ki je živel v 17. stoletju († 1660), in je imel v svoji domovini lep slovez, in čigar slike imajo še dandanašnji po Francoskem veliko veljavnost. —

Perrier je bil rojen v Lion-u, ki je eno naj imenitnejših obertnijskih mest francoske države, in kjer je mnogo fabrik za razno svilnato robo, kakor tudi za zlate vezuine itd. Tukaj tedaj je živel Perrier ko malarski novinec v veliki revšini in pomanjkanji, kajti fabrikanti in vezeninarji, katerim je risal razne izgleda, so mu tako slabo njegove izdelke plačevali, da je komaj imel vsakdanji kruhek. Izdelal je sicer včasih tudi kako podobo, pa te izdelke je mogel le po nizki ceni razprodajati. — Prebival je v neki hiši v visoki podstrešni izbici, ki ni imela ne peči, ne ognjiša. Strašno je o zimskem času prezebal. Svoje borne jedila si je hodil kuhat k nekemu sosedu, kjer se je včasih tudi malo pogrel. Bil je ta sosed dober, pobožen mož; ali lučica belega dneva mu še nikoli ni bila posvetila, bil je čisto slep. In vender, kake čudne želje je imel ta mož že mnogo let v sereu? Rad bi bil namreč romal v Rim, da bi ondi opravil svojo pobožnost na svetih stopnicah v Lateranu, in pomolil v središču vse katoliške cerkve, v velškanski stolnici sv. Petra. Pa tudi Franc Perrier ni o nobeni reči na svetu raji govoril, kot o Rimu, ki je tako

\*) Caput VIII. De Orationibus post Communionem dicendis.

1. Celebrante purificato, dum Calicem collocat in Altari, liber Missalis deferretur per Ministrum ad cornu Epistolae, et collocatur, ut in introitu. Ipse autem minister genuflectit iuxta cornu Evangelii, ut in principio Missae. Deinde Celebrans junctis manibus ante pectus et peracta Cruci reverentia ad Cornu Epistolae pergit, ubi stans versa facie ad Altare ac junctis manibus Antiphonam, quae dicitur Communio, clara voce legit. Qua lecta junctis item manibus ante pectus redit ad medium Altaris et eo osculato, vertit se ad populum per suam dexteram, atque in medio consistens, extendit et jungit manus de more, dicens interim clara voce: *Dominus vobiscum*. Quo dicto per eandem viam rediit ad librum, ubi Orationes post Communionem, eodem modo, numero et ordine dicit, ut supra dictae sunt Collectae. Ultima conclusione finita, et non prius, Missale claudit, nisi ultimum Evangelium sit proprium, et jungens iterum manus ante pectus revertitur ad medium Altaris, ubi eo osculato vertit se ad populum, ut supra, dicens: *Dominus vobiscum*, deinde: *Ita Missa est*, si dicendum sit, et per eandem viam se iterum vertit ad Altare. Si vero non sit dicendum: *Ita Missa est*, dicit: *Dominus vobiscum* se vertit ad Altare, ubi junctis manibus stans dicit: *Benedicamus Domino*, aut in Missis Defunctorum: *Requiescant in pace*.

2. Dicto: *Ita Missa est*, vel: *Benedicamus Domino*, ut supra, Celebrans ante medium Altaris stans inclinato capite tantum et junctis manibus super Altare positus, ita ut duo parvi digiti frontem Altaris tangant, secreto orationem: *Placeat tibi Sancta Trinitas etc.* profert. Qua finita osculatur Altare in medio manibus extensis super illud positus tum erigens se, ac stans adhuc versus ipsum Altare, oculos ad coelum, hoc est ad Crucifixi Imaginem elevat, statimque demittit, quo tempore extendens et atto latus pariter manus usque ad humeros, illasque protinus conjungens ante pectus et caput Cruci inclinans, dicit voce intelligibili: *Benedicte vos Omnipotens Deus*. Quibus verbis prolatis, mox ad populum junctis adhuc manibus ante pectus, ac demissis ad terram oculis, convertit se per suam dexteram, sinistram manum pectori admovet, dextera vero extensa et recta, junctisque digitis populum semel tantum benedicit, dicens quidem clara, attamen non sonora voce ad primam lineam rectam a fronte ad pectus ductam, *Pater et Filius*; deinde ad secundam lineam transversam, manu quoque recta aequaliter efformatam, et *Spiritus Sancti*.

rekoč poglavitna šola vseh lepih umetnost, zlasti pa dom naj lepših slikarjev, ker je že toliko slišal od njih imenitnih lepot. Je bilo mar potem takem čudo, kadar sta naša znana tovarša o merzlih večerih se k mlačni peči stiskala, da so njuni pogovori bili le od Rima, kaka neizrekljiva sreča, kako veselje bi to bilo, ko bi tje mogla! — Kar pa je bilo naj bolj čudno, slepec je gorečo hrepenenje še bolj v Rim vleklo, kot Franceta. Zakaj, kadar je zgovorni Franc jel kaj od lepega, veličastnega Rima praviti, je njegov prijatelj ves vnet kviško planil, luskal z rokami in klical: „V Rim pa le pojdem enkrat, naj stane, kar koli. Moram — pa moram tje!“ —

S takimi in enakimi pogovori sta se kratkočasila naša siromaka skoraj vsak večer; ni čuda, da se je bil tudi France počasi neugasljivega hrepenenja po Rimu navzel. Nekega večera tudi on s slepecem vred šine kviško, luska z rokami in reče: Veste kaj? Nekaj mi je prišlo ravno zdaj v um. Jaz bom vaš kažipot v Rim, zakaj tudi jaz hočem in moram enkrat v Rim, kakor vi. To je da, kakor veste: nimam ga belica za popotne stroške; zakaj kar imam, za to si moram omisliti obleko in obutev. Vi res tudi nimate veliko, pa nekaj vender le. Plačevajte na potu za mene le kruhek, dokler boste kaj imeli; dalje naj bo Bog za naji skrbel. Jaz znam za silo toliko latinsko, da nama bom v kakem samostanu malo jedila ali prenočišče sprosil; tudi laščina mi ni čisto tuja. K temu imava spomladanski čas, lepo vreme; — še koj ta teden odrineva, slednji dan pet ur prehodiva, včasih še kak dan v katerem samostanu mal počijeva, tako zamoreva biti kresni dan v Lateranu, sv. Petra dan pa v št. peterski cerkvi; ta dneva sami sv. Oče papež ondi mašujejo. —

Veselo reče slepec: Prav je, moj France! sam Bog ti je vdihnil to prelepo misel. Ne le ta teden, koj jutri odrineva. Za obleko nikar ne skrb! imam še od mladostnih let svojo nedeljsko suknjo, ki mi je pretesna, tebi bo pa ravno prav. Tudi par čevljev ti morem dati. Denarja veliko nimam, toliko pa vender, da saj iz Lion-a ne pojdeva s praznim žepom; za drugo pa, kakor si prav rekel, naj dobri Bog skrb! —

Pač sta bila čuden pa vesel parček slepec in njegov kažipot France, ko jo nekega lepega majnikovega jutra odrineta z roko v roci iz Lion-a po cesti proti Grenoblu. Slepecu, ki ni bil hoje vajen in je bil zraven tudi nekako okornega života, je skraja popotvanje precej presedalo. Marsikterikrat je bilo treba počivati, zlasti kadar ji je pot vodila po gričnatih pokrajinah; ali zavest, da gro v Rim, je ubozega slepega siromaka tako podpirala, da je rad prenašal lakoto, žejo, trudnost in kervave žulje. Kolikor se je dalo, koračil je čvrsto; če pa je France še včasih kako veselo popotnico zapel, mu je starček celo vselega serca svoj „bas“ zraven brundal. — Spervega ga je France vodil le za roko, kar je tudi njemu težavno delo; kasnej si je drugo zmislil. Privezal si je krog pasa verveco, katero je imel slepec krog rame ovito. Tako je včasih siloma vlekel siromaka za saboj, in pot se jima je zoper vse pričakovanje dobro odsedala. —

France je bil kaj čvrste postave, ali tudi želodec njegov je imel kaj dobro oklepana kamna. Vedno bi bil fant rad jedel, pa tesno bi se mu bilo godilo za jedila, ko bi ne bil imel slepega poleg sebe. Ta sicer tudi ni imel nikake istine, ali on si je bil sam naj boljši zaklad. Še celo prositi mu veliko ni bilo treba; zakaj kdor koli premožniših ji je srečal, vidil oprasena in spotena, pa še ugledal, kako mladi fant starega siromaka z vervjo naprej vleče — in pa celo v Rim: vsak jima je iz serca rad podelil milodar za pot. Blizo Grenobla jima je bil imeniten duhovnik, ki je jahaje na mezgu ji srečal ter zvedil namen njunega popotovanja, podaril denar, kakoršnega France še ni bil nikdar gospodar, pa tudi slepec ne.

Pa milošnje, ki sta jih naša dva čudna romarja dobi-

vala po dnevi na cesti, so bile skoro le senca tega, kar so jima je prav pogosto na večer primerilo. Ko bi bila tudi polne mošnje nesla iz Liona, komaj bi se jima bilo tako godilo. Ako sta namreč prišla do kakega samostana, kar se je naletelo skoro slednji večer, je France le malo latinski pokoledval, in bila je večerja in postelja zaslužena. Pa še kakšna večerja in postelja?

Dospela sta poslednjič v zaželeno večno mesto Rim, še nekoliko dni pred kresom. V francoskem samostanu blizu cerkve „Marije Snežnice“ sta dobila prijazno domorodno sprejetje in postrežbo. Srečno sta bila tedaj dosegla svoj gorečo zaželeni namen; France Perrier je pregledoval prečudne rimske znamenitosti, kar je bilo hrana njegovim očem; slepec se je pa topil v pobožnih molitvah na svetih mestih ter si je s tem nasitoval duha.

Sklep naše povesti je pa tak-le: Francetu se je vsrečilo, najti v Rimu svoj kruhek. Prišel je slikati; posnemal je podobe naj slavnih umetnikov s toliko srečo in uspehom, da je kmalo dobival naročila od vseh strani na dela svoje gibčne roke. Vernil se je čez nekaj let ko popolni umetnik v svojo domovino, kjer je živel in umeril ko vse skozi čislán, premožen umetnik v Parizu. Tudi slepec je bil ostal s Francetom v Rimu, ter sta se skupaj vernila v svojo domovino. Ali zdaj jima ni bilo več treba beračiti po poti gredé. Francetova polna mošnja je skerbela za voz in dobro hrano. Tudi v Parizu je imel starčka pri sebi v stanovanji ter mu tako hvaležno in v stoterni meri poplačeval vse njegove nekdanje dobrote. Ostala sta si do smerti zvesta prijatla in tovarša.

Gotovo tudi marsikakega izmed nas mika gledati večno mesto Rim. Ali sedanji časi bi mu ne utegnili več tako vgodni biti, kakor so bili Francetu Perrier-u in slepemu tovaršu. Naj se torej duh naš sam vzdigne na krilih vročega hrepenenja tje do središča katoliške Cerkve pred prestol namestnika Kristusovega in naj zakliče: Pozdravljen bodi naj višji glavar sv. Cerkve, mili Pij IX., veliki mučenec! Pozdravljen bodi zlati Rim!

Sprejmimo pa tudi iz te dogodbe nauk, da v bratovski ljubezni naj podpira revež reveža, in oblagodari hode Bog oba. (Po Jariševem koled.) Rodoljub Podratitovski.

### **Bog nedolžnost varuje.**

Ni še veliko let, kar je živel na Angleškem bogat baron Ralph Heritage (r. Ralf Heritédš). Imel je edinega sina Riharda, pa ta mu je grenil stare dni. Živel je lahkomiselno in se kmalo tudi vdal razuzdanosti in naposled hudodelstvu. Čez malo časa je ni bilo skorej hudobije slišati, bodi si skrivaj ali siloma storjene, ktere bi se ne bil tudi njegov Rihard vdeležil. Neizrečeno je to žalilo starega očeta, prizadeval in prizadeval si je, da spravi sina na pravo pot, pa vse zastonj. Malopridnež, pri nekem hudodelstvu zasačen, bi bil imel zopet v ječo priti, ali pobegne jo — nihče ne vé, kam. Leto za letom mine, pa o Rihardu le ni glasú.

Stari baron ni imel človeka, ki bi mu bil na stare dni stregel, s komur bi se bil prijateljsko pomenil, ker razun zgubljenega sina ni imel kar nobenega svojih, kakor le enega brata, kateri se je bil pa že tudi v mladih letih z zeno in dvema otročičema na otok Cejlon preselil. Ali tudi o bratu ni vedil, če je še živ ali ne; kar mu iz Cejlona dojde pisanje, da mu je umerl brat, in kmalo za njim tudi njegova žena, in da sta torej bratova otroka osirotena. Bile ste dve hčeri: stareja, Rahaela po imenu, se je bila omožila, pa že čez dve leti ji je bil mož umerl in mladi vdovi zapustil malega sinka; mlajša Ana je vse to stricu na Angleškem sporočila. Ana ostala je po očetovi smerti prava sirotica, skorej brez premoženja. Rahaela pa je posedovala po možu s svojim sinčekom Ernestom vred precejšnje premoženje.

Ko stari baron vse to zvé, koj piše vnukama, da naj k njemu na Angleško pridete, in da hoče po smrti vse svoje premoženje zapustiti svojemu prebratincu, malemu Ernestu, ko bi pa ta umrl, bode ga podedovala Ana. Naznanil je bil pa tudi po časnikih in po gosposkah, da svojega nevrednega sina Riharda izloči od dedovanja, kar mu pa gré po postavi, naj si pri tej in tej uradni poišče. Sin se na te naznanila ni oglašil.

Med tem že sestri pridete po morji do Angleškega in v Liverpoolu stopite na suho. Tukaj se mudite dva dni, potem pa si najmete kočijo in jo veselega serca derdrate proti stricévu gradu. Že ste blizu in kočija je ravno pred neko samotno kerčmo stala, ko ji huda ploha vjame. Ker pa bi rade kmalo končale težavno popotovanje, jo poženete naprej. Tu se jima prva nesreča pripeti, — eno zadnjih kolés se sname, kočija preberne in kolesna ós se zlomi. Kaj je bilo drugega storiti, ko verniti se v samotno kerčmo in tam prenočiti? Kerčmarica jima dá najlepšo sobo, ki jo ima; v nji ste stale dve postelji. Preden se vleže spat, zaklene stareja sestra sobne vrata; sinka ima pri sebi v postelji.

Stara ura na steni je ravno eno udarila, ko glasen krik in stok zbudi gospodarja, gospodinjo, pa posle: — vse leti po mostovžu, kterega je edina svetilnica na steni razsvitlovala, in k sobi, v kateri ste ptujki prenočevale. Glej strah! sobne vrata so na stečaj odperle, na pragu pa leži mlada vdova kakor mrtva! Ana pa sedi na svoji postelji in neizrečeno vpije, — njene roke, obleka in postelja — vse je polno kervi! Vse stermiti, nihče se ne zavé v prvih trenutkih.

Pervi se zavé ptujec, ki je tudi tisto noč v samotni kerčmi prenočeval in se je Brown (Bravn) imenoval. Ta Rahaelo vzdigne in razlaga hišnim, da revca ni mrtva, ne ranjena, ampak samo v medlevicah. Res se kmalo zavé.

„Moje dete! moje dete! kje je moje dete?“ so bile prve besede iz njenih ust. Na malega Ernesta do zdaj še nihče mislil ni; — nikjer ga ni bilo. Ana kakor okamnjena sedi na postelji, kar ptujec in za njim kerčmarica k nji planeta in kričita: Od kod ta kri? Kje je otrok? Kaj je z njim naredila?

Nesrečna mati prva stakne sinka: v Anini postelji je bil prav k steni stlačen in — o joj! — mrtev; v persih mu je tičal nož! Nož je bil Anin; pred odhodom ga je na Cejlonu kupila.

Ko se je bila vdova popolnoma zavedila, je pripovedovala: Nisem še menda dolgo spala, ko me prebudi neko tiho stokanje, še na pol v spanji sežem kar nehoté po detetu zraven sebe, — ni ga! Planem iz postelje in iz sobe, — ne vem, ali sem sama odperla duri, ali pa so že odperle bile; — ko stopim na prag, svigne po razsvitljeni steni na mostovžu velika senca nekega moža mimo; groza me strese, padem v medlevice.

Toliko je bilo znano, ko ta reč pred sodnijo pride. Kdo je morivec? Vse okoliščine, sosebno to, da bi po Ernestovi smrti Ana imela po bogatem stricu dedovati; nož v fantičevih persih — vse to je spahovalo sum na Ano. Pa kdor je pogledal nedolžno obličje nežne deklice, kdor je poznal preveliko ljubezen, ki jo je Ana vedno skazovala sestri in malemu sinku, — kako bi jo bil še dolžiti mogel strahovitega hudodelstva? Ali postava nima serca; mrtva je, in dolžila je Ano neusmiljenega umora. Tako malo upanja so imeli stari sodniški zagovorniki, da bi bilo moč oprostiti Ano, da se kar nobeden ni lotil njene pravde. Naposled se oglasi mlad in bistroumen pravdoslovec, da hoče obdolženo deklico zagovarjati. Vse svoje upanje je ta stavil na čudno senco in pa na neznanega gosta tiste noči. Pa na senco kaj zanašati se? Kar smejali so se mu skušeni pravdosznanci; — kaj vse človek v medlevicah utegne viditi! Kar se pa tice tistega gosta, je Anin zagovornik vse kote in kraje preiskal, povsod po njem opráševal; pa vse, kar je

zvedil, je bilo to: Brown je bil kupčijski popotnik in v tistem kraju ga ni živ človek vidil, ne pred, ne po tisti noči.

Približa se Ani zadnja sodba. Ker je vse radovedno, kako se ta reč izteče, bila je dvorana vsa prenapolnjena poslušavcev (na Angleškem so vse sodnijske obravnave očitne).

„Ali se spoznate obdolženega hudodelstva krivo ali ne?“ popraša predsednik Ano.

Ana hoče odgovoriti, pa sestra ji besedo prestriže: „Nedolžna je, popolnoma nedolžna! Svoje življenje bi dala, ko bi Ernesta obuditi mogla, tega sem gotova!“

Zdaj povzame še enkrat državni zagovornik besedo, ter še enkrat razklada vso žalostno dogodbo. Posebno povdarja, da bi bila po Ernestovi smrti imela Ana vse veliko baronovo premoženje dobiti, — da si je zatoženka malo pred popotovanjem kupila nov nož, — da je ravno ta nož tičal v detetovih persih, — da soba je bila od znotraj zaklenjena, in razun sester nihče v sobi ni bil. Naposled oberne kviško oči, ter kliče Boga vsegavednega na pomoč, da naj bi razodel pravico, da kdo po nedolžnem terpel ne bode!

Anin zagovornik sedaj začne:

„Gospa, vi ste bili v Liverpoolu okradeni, ali ne?“

„Bila sem“, odgovori nesrečna mati, „male skrinjice je bilo moji sestri zmanjkalo.“

„Ali ni bil v tej skrinjici tudi tisti nesrečni nožič?“

„Tako je. Jaz sama sem bila nožič v skrinjico vergla!“

„Ali ste tatvino pri gosposki oglasili?“

„Ni bilo časa, se nama je dalje mudilo; kerčmarju sve povedale.“

„Prosim gospa, povejte mi sedaj od une sence. Prav natanko, prosim.“

Med tem se je bilo že zmračilo. Radovednih poslušavcev je bilo vedno več in soparica je bila večja. Predsednik zapové sodniškim služabnikom, da naj nekaj ljudi iz dvorane spravijo.

„Mene v miru pustite — sej jaz se ne gnetem, zadnji me tiščé!“ se nekdo izmed gnuječe oglasi.

„To je Brown, to je Brown!“ se nenadoma oglasi kerčmarica, po glasu ga poznam.“

„Primate, deržite moža!“ zavpije Anin zagovornik. „Nam bo pričal!“

„Javalne!“ se tujec oglasi, kterega so ravno na vzvišeno leco postavljali. „Kako bom o reči pričal, ktera mi je popolnoma neznana?“

„Luč! Luči prižgite!“ veli predsednik. Plamen se zasveti.

Glasi krik prešine vso dvorano. „Morivec! morivec!“ — vpije mlada vdova. „Glejte sodniki in vi drugi, tam-le! ali vidite? O, Bog je pravičen, on ne dopusti, da bi nedolžni terpel. Tam-le na steni je una senca, senca morivčeva!“

Sodniki in zapriseženci vstanejo, — šum in hrup je po vsi hiši, — na steni stoji velika senca — Brownova — ravno tista senca, ktera se je bila v tisti strašni noči nesrečni vdovi tako globoko v dušo vtisnila.

Ravno stopi baron Ralph Heritage v dvorano, ker so tudi njega k sodbi povabili. Ko okamnjen obstoji, ko zagleda ptujca. „Rihard! moj sin Rihard!“ zavpije starček.

Malo minut, — in vse je bilo jasno. Malopridni baronov sin je sestri v Liverpoolu pričakal, jima tam skrinjico ukradel, ju v samotni kerčmi počakal, iglico iz osi uzderl, da se je kočija prevernila in polomila, on umoril je malega Ernesta. Vse to je storil, da bi si po tudi skoraj gotovi Anini smrti očetovo premoženje prilastil. Ali spodletelo mu je; ker zadela je ravno njega zaslužena smetna sodba, ktero je Ani nakopaval. Bog nedolžnost varuje, — v jamo pa sam pade, kdor jo drugemu koplje, — in nič ni tako skrito, da bi enkrat ne bilo očito! —

Z—č.

## Ogled po Slovenskem in dopisi.

**Iz Ljubljane.** Milostljivi knez in škof ljubljanski prečastitljivi gospod Jernej Vidmar z razpisom 9. t. m. naznanjujejo veliki čas milosti Božje v naši škofiji. Sveti Oče Pij IX so namreč z okrožnico 8. grud. 1864 naznanili sveto leto, ki se prične 15. listopada in terpi do 15. grudna. V ti okrožnici so sv. Oče popisali glavne zmote sedanjega časa, ki sveto vero in kersansko življenje podkopujejo; z molitvami sv. leta pa imajo verniki Usmiljenega prositi, da bi zmote gateril in luč sv. vere nam ohranil in razširil. In da bi verniki s toliko večji verno teh dobrót Boga prosili, zato so vse milosti sv. leta tistim podeljene, kateri bodo spolnili pristavljene pogoje. Pravoverni kristjanje bodo imeli za dosego popolnih odpustkov sv. leta té-le reči v rečenih 30 dneh spolniti: 1. Dvé cerkvi obiskati, če ste blizo, ali pa eno samo dvakrat, kakor dolóci fajmošter ali namestnik vsake duhovnije, in pa ondi nekaj časa pobožno moliti; 2. en teden tistega mesca v sredo, petek in saboto postiti se; 3. v tem mescu vredno opraviti spoved, sv. Obhajilo; 4. ubožnim kako milošnjo podeliti. Popotniki pa zamorejo ravno tako odpustke doseči, ako berž ko domú pridejo, stolno ali pa domačo cerkev dvakrat obiščejo in druge zapovedane reči spolnijo. Redovnim osebam, jetnikom, bolnikom in drugim, ki vsih ali pa nekterih imenovanih pogojev ne morejo spolniti, jih smejo spovedniki v druge pobožne dela spreobrniti, ali pa tudi na drugi čas preložiti. Še prav posebna dobrota v sv. letu za vernike je pa tudi ta, da smejo vsi poterjeni spovedniki svoje spovedence skorej od vsih, tudi tistih grehov odvezati, ki so ob drugih časih škofom in sv. Očetu pridržani, in tudi večji del obljub v druge pobožne dela spreminjati. Potrebni so vsi stanovi poboljšanja in pokore; Bog daj veliko in obilnega sadú! — Zavoljo zidarjenja v sedanjem šolskem poslopju se prično normalne, realne in gimnazijalne šole 3. novembra s slovesno sv. mašo. Vpisovanje se godi nekatere dni poprej. Razglas deželne vlade, da Gorencev in Dolencev ne bodo jemali na ljubljansko gimnazijo, velja le od takih, kateri niso že bili na tukajšnji spodnji gimnaziji. — Kakor se rado zgodi, se o praznikih veliko pozabi, in se bo letos mnogo zamudilo, kar se poznej težko prihiti in pridobi. Prav bi bilo, da bi mladina to v čistih imela, in tudi doma ponavljala ter se pripravljala za prihodnje šolske tvarine. Staršev skerb je v tem času, da se v pravem oziru nič ne zanemari, temuč dela tudi za versko in serčno oliko. Kakor starši želijo, da jim šola pošilja umne in dobre sinove domú, še z večji pravico sme zahtevati šola, da jih domača hiša ne spridi, ali kakor si bode zanemari. Kar se o tacih časih zamudi, je poznej le predostokrat v škodo šolske mladosti. Sliši se razun tega, da vlada hoče letos stanovanja za učence po mestu bolje pregledati in vravnati, in res zadnji čas je to, in prav iz serca želimo, da bi se tudi v tej reči zboljšalo in odvernilo pri mladini marsikaj, kar ima hude posledke v poznejih letih.

**Iz Ljubljane.** Vprašanja pri zadnji duhovski poskušnji. — Iz pastirstva. 1. Kakšno nalogo ima duhovni pastir v tožbi za ločitev od mize in postelje? — 2. Na čem spozna spovednik nespokorjenost spovedenca, in kako naj z njim ravna? — 3. Kteri so naj važniši nameni pastirskega obiskovanja bolnikov? — Pridiga. Naj se osnuje pridiga v dveh delih za XIII. nedeljo po binkošti; rek in zapopadek naj se vzame iz evang. sv. Luk. 17. 11—19. — Vpeljava naj se zdela, drugo pak le osnuje. Kersanski nauk. Od 6. prošnje Očenasa: „Ne vpelji nas v skušnjavo.“ J. Pavšler.

**Iz vé r n e.** 1. *Mysterium ss. Trinitatis contradictionem involvere, confutetur.* — 2. *Exponatur relatio s. Eucharistiae sacrificii ad crucis sacrificium.* — 3. *De confessionis sacramentalis utilitate disseratur.* Zavašnik.

**Iz n r a v n e.** 1. *Quaenam requirantur absolute, ut pec-*

*catum sit mortale.* — 2. *Numne sit verum, quod nonnulli dicunt, melius esse, non orare, quam orare cum voluntariis distractionibus?* — 3. *An sint tentationes utiles?* Dr. Leon. Klofutar.

**Iz cerkvenega prava.** 1. *Quaenam officia habet parochus erga suos cooperatores, speciatim vero intuitu cooperatoris sui, cujus vita scandalosa est? Aut vero: Qualis esse debet vestitus clericorum in obeundis sacris functionibus et extra illas in vita privata? An fas est, in dioecesi nostra uti femoralibus super caligas ad pedes usque demissis (Pantalons)? Quomodo juxta decretum Conc. Trid. puniendi sunt, qui praescriptum habitum clericalem non detulerint?* — 2. *Quomodo sponsalia valide contracta rursus solvuntur ex utraque parte, quando vero ex una tantum parte, altera manente obligata?* — 3. *An infantes acatholicorum aequae ac adulti in aliqua extrema parte coemeterii, quae benedicta non est, humandi sint? Possintne parochus tales infantes ritu catholico sepelire? An absolute requiritur, ut illa pars coemeterii, quae inservit pro sepultura illorum, quibus sepultura ecclesiastica denegatur, sit separata per murum aut per sepem aut profundam foveam a reliquo coemeterio, an sufficit, ut aliquo modo discerni possit?* J. Vole.

**Iz razlage sv. pisma.** 1. *Paraphrastico modo proponatur pericopa evangelii s. Joannis cap. 10. vers. 1—16. inc.* — 2. *In forma paraphraseos exprimantur verba s. Pauli, quae leguntur in altera ad Timotheum epistola, nimirum cap. 4. vers. 1—8. inclus.* Dr. Leon. Klofutar.

**Iz Ljubljane.** „Triglav“ je zvedil za vso našo deželo žalostno novico, da neka belgijsko-holštanska družba od vlade Idrija kupuje za 4 milijone. Idrija pa, pravi, nese na leto 4—500.000 gld. — Ali nima naša dežela, ali vsaj vsa Slovenija toliko premožnih mož, da bi ta prelepi zaklad sami kupili, iz njega dobiček vlekli ter obvarovali pogina gojzde in morebiti rudnik sam, pa tudi za ondotnih 4000 duš očetovsko skerbeti? — „Nov.“ pišejo, da je deželni odbor ponovil pri dveh ministerstvih prošnjo, da naj se rudnik ne prodaja tujeem, ker utegne priti v sebične roke, v naj večjo nesrečo dežele in iderskih prebivavcev, temuč, če že mora prodan biti, naj si ga dežela sama kupi. Gotovo je, da vsak Kranjec bi se do zadnjega belica rad prignal, ako ima le kolikaj gorke kervi za svoj narod, da se ta dragotina naši deželi ohrani. Ne smel bi se rudnik na tuje dati, ko bi veljal tudi 10, nikar pa 4 milijone, ki jih vender dežela še zbere, če tudi je revna. — Posvet zastran šolskih bukev, da naj bi se doma tiskale, je izrekel: da se dajo knjige tako cenó in lepo tiskati, kakor na Dunaju. — Za novo otročjo bolnišnico ljubljansko je izvoljen gospodarskemu odboru pervomestnik gosp. župan dr. Kosta, denarničar tergovcev gosp. J. Majer, tajnik g. pl. Radič. (Nov.) — 11. t. m. sta se podala v zlato Prago mladenca g. Stare in Marn Fr.; prvi bo letos svoje nauke za učenistvo že doveršil, drugi jih začel. Gosp. Gerbec je odšel že poprej in ne mara že to leto spolni glasbine nauke v konservatorji, ktere je mesca majnika pričel ondi tudi g. Ant. Heidrih. Vsi 4 mladenči so v vsakem oziru izvrstni in ako Bog dá svoj blagoslov, utegnejo deželi kdaj lepo koristiti. Govori se, da tudi za pravno dostojnost ter „solidnost“ je za mladenče v Pragi boljše, kot na drugih vseučiliših. O tej priliki naj sprožimo tudi to misel, da naj bi premožni domorodci podpirali mladenče, kateri imajo posebno zmožnost za kako lepo umetnost, da pridejo v umetniške šole ter doveršeno olikanost dosežejo. Sliši se zlasti o tacih, ki imajo za slikarstvo ali malanje precudno zmožnost. Umetni može deželo v enem letu više povzdignejo, kakor pa knjige v 5 ali 10 letih. Torej bi morebiti tudi „Matica“ pravo struno zadela, ako bi takim upnim mladenčem malo pod roke segla, če tudi kako knjižico manj zato na svitlo dá. — Ves denar in papirji, kar je bilo zloženega za doželno duhovsko matico, je dotičnim gospodom

nazaj dano; le samo č. gosp. M. H. ima še svoj donesek vzeti. — Ni pa bil trud zastonj, zakaj preč. misijonar g. Pirc so pri tem 17 gld. 31 kr. obresti pridobili. Bog plačal gg. dobrotnikom!

**Iz Ljubljane.** „Katol. List“ piše: „Znani in po spisih razglašeni jezušovec o. Martinov, po rodu Rus, je te dni obiskal Zagreb, vračajoč se iz Rima, kjer je več mesecev bival v slovstvenih opravilih. Gré pa skoz Dunaj v Pariz, kjer navadno prebiva s svojima tovaršema in rojakoma oo. Gagarinom in Balabinom.“ Pravil je pred nekaj tedni v Ljubljani jezušovec o. Oeler, da ima njegova družba več udov Rusov iz imenitnih rodov, se vé da tudi dosti družih Slovencev, kateri utegnejo katoličanstvu tudi na jugu še kaj dobro služiti, ako Bog dá. Bratovšina ss. Cirila in Metoda naj v ta namen zvesto moli in se goreče razširja. Podobno imamo zdaj obilno za to bratovšino, kdor jih želi.

### Iz Amerike.

Prečast. misijonar g. Pirc pišejo do našega milostnega kneza, prečastitljivega gospoda škofa Jerneja Vidmarja med drugim tako-le: Odkar sem se nevarnega pljučnega vnetja ozdravil, prav dobro napredvajo moje misijonske opravila. Ko sem skoz dva mesca popotval po več indijanskih misijonih med Očipvani, prijazno spremljan od svojega ljubega pomočnika, pregorečega in prav zmožnega g. Ign. Tomazina, so me poglavarji divjih Indijanov povsod prikladno sprejemali in prosili, da naj pri njih ostanem, ali pa jim saj kmali drugega dobrega duhovna preskerbim, da bodo njih podložni v kersanstvu podučeni in k zveličanju napeljevani. Povsod med divjaki se kaže velika in očitna verna za katoliško vero in za splošnje spreobrnjenje k kersanstvu. — Potem preč. g. misijonar omenjajo več znamenj na nebu, ki so se skoz več let Indijanom prikazovale, kar je bilo že v „Danici“ o drugi priliki omenjeno, razun poslednjega svetlega križa, ki so ga vidili to leto 18. vel. serpana v silni velikosti in v neizrečeni ljubeznjivosti od severa proti jugu razpetega na nebu nad Indijani. G. Tomazin je prvi zapazil to znamenje zveličanja ter je poklical k občudovanju tudi g. Pirca. Terpela je prikazen pol ure. Gosp. Pirc pristavljajo: „Te znamenja pa zanesljivo niso natorni meteori ali prazne prikazni, nedvomljivo so znamenja milosti za spreobrnjenje Indijanov iz temá nejevere k verski luči krizanega Odrašenika.“ Na razlago teh znamenj so nejeverske žene otročice nosile kerševati, ktere sta jim tudi kerstila, ako so starši obljubili, da se bodo sami v kratkem spreobrnil. Odrašenih, ki so se ponudili, nista mogla kerševati, ker je bilo premalo časa, da bi jih bila v sveti veri stanovitno podučila. Popotvanje med Indijani je bilo treba obkrajšati, ker so potem v Krov-Vingu sveto leto začeli med belimi katoličani, Francozi, Nemci. ... Vsak dan se je ob tem času dvakrat pridigalo, veliko molilo, spovedovalo, obhajalo, poboljšalo. Dvanajsto nedeljo po Binkostih so bile tri pridige; g. Pirc so pridigali med veliko mašo francosko, g. Buh po maši indijansko, popoldne pa g. Tomazin anglesko.

To-le je pismo, ktereга razglašajo naš preč. g. Fr. Pirc v „Kath. Kirchtg.“:

Crow-Wing, Min. mesca avg. 1865.

Nekdaj sem na misijonskem popotvanju po Minesoti priporočal Indijancem delo, ter jim pravil, kako bi vedno brez pomanjkanja in dobro živeli, ko bi se hotli enako Evropejcem pridno dela poprijeti na polji in na vertu. Kar mi na to odgovori star Indijan: „Oče, nam pripovedujejo naznanila iz starodavnih časov, da veliki duh Indijanov ni ustvaril za delo, ampak samo za lov. Veliki, vsegamogočni duh je namreč od začetka ustvaril 3 možake pa 3 žene. Vzel je v roke kos ilovice, pihnil v njo in bil je beli človek. Nagovoril ga je veliki duh tako-le: „Nič kaj mi ne dopadeš, ker si bel.“ Vender mu je dal ženo enake barve tovaršico. Zdaj

je ustvaril mogočni duh črnega pa dal mu ženo. „Ti mi še manj dopadeš, mu je rekel, le preveč črn si.“ Na posled je naredil rujavega človeka, kakoršni smo mi Indijanci, in dal mu ženo. „Vidva mi zelo dopadeta, ker nista ne bela ne prečerna; zato bodeta brez dela živela, lov vaju bo preživil.“ Belemu človeku pa je govoril veliki duh: „Z velikim trudom boš obdeloval zemljo, polje in vert te bosta živila.“ In zamorcu: „Ti boš vedno sužinj belemu, on te bo preživil, če mu boš pridno delal.“ Se vé, da sem staremu Indijanu vse to pojasnil iz svetega pisma.

To sporočilo nam kaže, da tudi popolnoma neolikani, divjaški Indijanci verujejo v vsegamogočnega stvarnika. — med nami jih je pa toliko, ki se radi „olikance“ imenujejo in se jako ponasajo s svojo puhlo modrostjo, v božjih rečeh pa so neizrečeni nevedneži, stvarnika še ne poznajo... Pač sramota!

Če ogledujem revne Indijane, med kterimi že nad 30 let živim, in če premišlujem njih žalostni stan, o kako iz serca bi rad zaklical slehernemu na uho: Pomagajte pomagajte, priskočite vsak po svoji moči, da se tudi te ovčice pripeljejo v zavetje naše sv. Cerkve. Res je naša vlada v ta namen odločila precejšnje doneske, pa prišli so v nezveste roke in drugač se potrosili. Ne manjka se tudi trinogov, ki neizrečeno neusmiljeno ravnaajo z Indijanci in jih tako sušakajo zoper Evropejce; pa tudi umazanih, brezvestnih časnika je mnogo, kteri vlado zoper reveže Indijane dražijo. Gledé na vse to povzdignem svoj glas za naslednjo prošnjo:

S slabotnim glasom vam jaz starček iz srede svoje pušave kličem na serce: zedinite se vse ve blage serca, sosebno vi prevz. gg. škofje, duhovniki in pa menihi. zedinite se in pomagajte v imenu Jezusovem, da se vstanovi društvo za spreobrnjenje in podučevanje divjih Indijanov, kterih še nad 100.000 živi v tmini nejevere in kteri bodo vsi pogubljeni na duši in na telesu, če se jim kmalo ne pomaga. Kdor pa v sebi čuti poklic in zmožnost, naj sem-kaj prihiti v zapušeni ta vinograd Gospodov! Posebno se obračam do vas preč. katoliški redovi, do vas, ljubi bratje, ktere vaše vodila in postave posebno pripravne delajo za to: Fiat, fiat! Amen. ☩

Francišk Pirc, s. r.

kat. misijonar med Indijanci.

**Iz št. Pavla.** 12. sept. 1865 piše g. mis. Jak. Trobec svojemu prijatelju preč. gosp. Fr. J.: Hvaljen bodi J. K. Z veseljem Vam naznanim, da sem postal nevreden namestnik Jezusa Kristusa, namreč duhoven, tedaj „unus ex vobis“, prelubi moj prijatelj in brat v Kristusu! Mil. škof Tomaž Grace (Gräss) so mi podelili „minores“ 24. avg., „subdiak.“ 27. avg., „diakonat“ 3. septembra in 8. sept. sem bil duhoven posvečen. Škofje imajo namreč tu oblast v kterem koli si bodi času med letom ob nedeljah in posebnih praznikih duhovne posvečevati, kar se vselej pred altarjem očitno godi in na glas bere. Novo mašo sem 10. sept. pel v tukajšni škofjski cerkvi brez posebne slovesnosti. Zelen sem jo peti pri č. g. Tomaževiču ali Plutu; pa ker so m. škof z enim duhovnom nekam popotvali, je tu premalo duhovnov, posebno za nedeljo; tedaj so mene napregli. Mistil sem sicer, da ga ni v cerkvi med ptujci človeka, ki z manoj to veselje deli; vedner sem zvedil ravno zdaj, ko to pišem, od č. g. Tomaževiča, ki so me ravno obiskali, da sta bila vender le dva Slovenci pri moji novi maši pričujoča, ki sta precej od daleč prišla se te slovesnosti vdeležiti. Ali oj, kako merzlo se tu nova maša obhaja; v začetku se ne zapoje: „Veni“, novomašnik ne dá posebnega blagoslova, ne dobi evetličnega šopka v roke, v pridigi se čisto nič ne omeni o novi maši, tako da ljudstvo ne vé drugega,

\*) Iz tega pisma vidite, dragi Slovenci, kako zaželeni da bodo preč. g. misijonarju darovi, ki jih ravno zdaj nabiramo za vezilo za njih zlato novo mašo. To bo pomoč o pravem času! Bog daj obilo dobrotnih sere!

kakor da ptuj duhoven mašo bere. Pač sem si mislil trepetaje k svetišču Gospodovemu stopaje, kako veličastno doma novomašnika spremijo k altarju, s kako slovesnostjo, s kakim veseljem, kako praznično! Vsega tega ni tu sence. Imel sem sicer péto mašo, pa brez levitov, malo slovesnejše, kakor je tiha maša. Po poldne sem opravil slovesno večernico z blagoslovom. Drugi dan sem šel k tukajšnjim nunam maševat in sem tedaj pervikrat pobožnim sestram nebeško mano delil. — Prav rad bi šel kaj k č. g. Pircu, pa me m. škof ne pustijo préd, da neki duhoven, ki je mesca julija na Francosko odrinil, zopet nazaj pride, kar se utegne v kakih 6 tednih zgoditi; med tem časom sem tedaj škofov kaplan. Toliko samo o moji novi maši in sedanjih zadevah. Z Bogom!

Napis:

Rev. James Trobec

care of Rt. Rev. Thom. Grace, Bishop

of

St. Paul.

of

Minnesota.

Via: Wien, Bremen.

North-Amerika.

**Iz št. Pavla.** 17. in 24. vel. serp. piše g. Trobec svojim staršem, kako prijazni so bili z njim gosp. Skopčovi duhovnjani, Slovenci in drugi, kako bogato so ga obdarovali o tisti priložnosti, ko je bil tega g. misijonarja obiskal. V Čikagi pri g. Zagarju je mogel ostati celi teden, in stregel mu je ta dobri gospod, kakor si je le mogel zamisliti; mu marsikaj kupil, iz svoje štacune dal, mu teletnjak ali kofer za 8 gld. napravil, na zadnje ga pa je obdaroval in mu voz najel. Tako čislajo dobri ameriški katoličanje duhovski stan. — Med drugim tudi piše: Molite za-me, da bi me Bog vterdil, ker veliko ima terpeti misijonar med Indijani, razun tega, da še skoraj od nobene strani podpore ni dovolj. Ako včas kak sold dobi, pa zopet ne vé, ali bi ga dal Indijanom, ali bi si oblačila ali živeža kupil, ali pa za cerkev ga obrnil. Drago je pa vse; če so kolčikaj bukvice, veljajo 8 gld. ... Škof so mi kupili talár, ki velja 30 dolarjev ali 60 gld. ... Zopet je eden ljubljanskih bogoslovcev umrl; to me je pretresnilo! Tako berhek in krepek mladeneč! Glejte, jaz sem bil pa vedno tako slab, pa kám me je Božja previdnost peljala! Tako tudi g. Tomazina, ki so bili ljubljanski gg. bogoslovci že križ čez njega naredili, zdaj pa že Indijanom pridiguje, in tu v št. Pavlu ga vsi hvalijo, kaki pridigar je, ker tu je mogel večkrat pridigovati itd.

### **Kaj je kej norega po širokem svetu?**

V rimski zadevi je viditi, da je Napoleon lesjak to dosegel, kar se je z laško vlado dogovoril: on se je vtikal v tuje\*) (rimске) reči, dokler mu je kazalo; na zadnje, ko se on sam iz Rima umika, je pa tudi poskerbel, da bi druga moč Rimu, t. j. sv. Očetu na pomoč ne pristopila. In pa ktera? Španija, katoliška Španija je Italijo priznala; zastran Avstrije pa se tudi shiši, da se Belkredi nekako Francii bliža memo idši Bismarka, ter se hoče deržati načela nevtikavnosti zastran Rima. Tedaj še celo govore o nekaki četvero-zvezi, ktera bi Avstrii ne dopustila sv. Očetu na pomoč. To ti je lepa četvero-zveza —, zoper Rim — zoper namestnika Kristusovega!! Papež hode tedaj od človeške pomoči popolnoma zapuščen. Bodimo pa si svesti, da pomoč Božja že naproti hiti, kadar pomoč človeška od nas beži. Le počaki lisjak, ti utegneš še skusiti, kaj se pravi s „Svetim“ igrati se! Avstrija pa naj skerbno pazi, da ne iše ne pri Bismarku, ne pri Napoleonu svoje podpornje, ... ampak le sama v sebi, to je, v svojih narodih, operta

na pravico in pomoč Božjo; — pa tega naj si svesta bode, da zavetje na Napoleonovo pot bi ne bilo njeno zveličanje. — Napoleonove kačje pota se tudi iz tega-le vidijo. Pet let, preden je Napoleon sklenil razvpito zvezo (15. kim. 1864) s Pepolom in Minghetom v prid nove Italije in v škodo papeževu, je bil ravno ta Napoleon storil naj slovesniši zavezo s sv. Očetom Pijem IX, s katero se je bil zavezal, da bo branil vse posestva sv. Sedeža, in vse pravice papeža kakor časnega vladarja. O tej zvezi je govoril papež v Rimu 20. rožn. 1859, cesar pa v Parizu. Kako je Bonaparte to zvezo spolnoval, je dobro znano in djanja odgovarjajo. Dopustil je, da je bil Pij IX oropan Romanje, Umbrije in Mark, in Napoleon III je l. 1864 storil zvezo s papeževimi sovražniki, ter se je zavezal zapustiti tudi Rim v dveh letih. „France“ k temu pravi, da Napoleon, zlagoma umikajoč se z Rima, se je poroka storil, da to, kar je dozdaj branil s pričujočnostjo svojega bandera, bode branil nadalje z veljavo svoje besede. Pomočki se menjajo, namen pa ostane zmiraj ravno tisti. K temu pristavlja „Unità cat.“: Tako modruje gospod Garcin, kateri bi mogel vediti, kaka in kolika je veljava napoleonske besede. To besedo je bil dal „predragi sin“ leta 1859 obljubivši papežu, da bodo francoske vojne papeževu posestva varovale in ohranile (tuebuntur atque servabunt). In potem? .. l. 1859 (Napoleon) obljube dela papežu, škofom, francoskemu ljudstvu, in l. 1864 se umakne prvimi obljubam in dela druge laškemu kraljestvu. „Namen pa je zmiraj ravno tisti.“ In kateri je ta namen? Dominare: omnia serviliter pro dominatione. Bonaparte enako ljubi Italijo in papeštvo, zavezo, ki jo je storil s papežem l. 1859 in uno, ki jo je sklenil z italjskim kraljestvom l. 1864, imate ravno tisti namen in izsle se boste v ravno tisti cil.

**Razne novice.** S Tinice nad Labom pišejo v „Blahovest“, da je v 3 letih ondi 12 ovčic prestopilo iz protestanstva v katoliško Cerkev. Med poslednjimi je mati z detetom, ktero je pastor s tem zadrževal, da je rekel: „da je tudi on katoliški duhoven, samo s tem razločkom, da po evangeliško pridiga.“ ... Druga si je na smertni postelji izprosila katoliškega duhovna in umerla je kakor katoličanka. ... Je pa tudi ondi neka deklina odpadla in vero zatajila. Zakaj? ali iz prepričanja? Ne; — zato, da je možica dobila! — Iz Rima pišejo: Sv. Oče imajo se zmiraj upanje za Viktor-Emanvela; undan so rekli: Viktor Emanvel je iz deržine svetnikov in on sam je zgubljena ovca, ki se bo kmali spreobrnila; toda tá je volk. (Kdo? kje je ta volk?) — 24. mal. serp. so sv. Oče razglasili določilo zastran slovesnega posvečevanja zveličane Germane Kuzinske (Cousin). Vse tako kaže, da ta slovesnost se bode godila l. 1867 s posvečevanjem Gorkumskih mučenicov, in pa zvel. Josafata Kunčević-a in zvel. Petra Orhuesčana vred. Govori se, da sv. Oče so govore o tem posvečevanju pristavili: „To bo poslednje mojega višjega pastirstva; potem bom zapel: Nunc dimittis servum tuum. — Zdaj spusti svojega hlapca.“ — V belgiški vasi na francoski meji najdejo neki dan bogatega kmeta, ki je bil že nekaj let vdovec, omertvelega v postelji. Le samo zdravnik ni hotel verjeti, da bi bil mertev. Bil se je poprejšnji večer hudo napil. Cela dva dni je bil v mertvašnici in vse poskušanje ga obuditi je bilo zastonj. Nobenega znamenja življenja ni bilo znati; torej se pripravijo ga pokopati. Cela vas pride k pogrebu, ker vsi so serčno milovali zapuščene sirote, posebno pa 18letno mutasto hčer. Molitve in šege se opravljajo; tisti trenutek pa, ko se je imela rakev v grob spuštiti, se v nji zasliši čuden ropot! Vsi so to slišali. Oplašeni kmetje beže, le sam zdravnik se spreumi, kaj se godi, vzdigne pokrov in na videz mertvi vstane. Na ta pogled je bila hči tako pretresena, da je že 11 let zgubljeno besedo

\*) Vtaknil se je tako tudi v Mehiko, da je Maksimilijana avstrijskega spravil v zadrege, ter celo Cerkvi nasproti, kateri je bil poprej tolikanj zvest sin.

zopet dobila in zaklicavši „moj oče“! se v nezvesti na zemljo zgrudila. Sedaj sta zdrava oče in hči. (Budiv.) — V Jersey-City ob Hudson-u je bil mesca kimovca vložen podstavn kamen za cerkev sv. Petra, ki bo stala 50.000 dolarjev. Tudi ondota nova cerkev sv. Bonifacija bo v nekterih tednih dodelana. — Juarez neki misli mehikansko zemljo zapustiti in se v novi Jork k svoji držini podati; oporokva pa zoper mehikanski cesarski prestol, ter se še zmiraj razglasuje za pravega mehikanskega predsednika in za polnokernega od Montezumas-a izhajajočega Indijana. — Viktor-Emanuel je bil pred nekaj časom svojega starejega sina Amadeja poslal v Lisabono, da naj bi njega za botra namestoval pri kraljevem sinu. Portugalski škofje pa so vsi enoglasno razločili, da Viktor Emanuel ne more ne sam osebno boter biti in ne se dati namestovati, zato ker ga obtežuje cerkvena kazen, izobčenje. Kralj je neki zavoljo tega zavrnjenja hudo zdražen, še bolj zdražen pa na ministre, ki so ga tolažili, da se bo vse dobro izšlo in je sina tje poslal, kateri je mogel pa toliko osramotenje preterpeti. — Pravijo, da Viktor-Emanuel zopet namerja vladi v prid svojemu sinu Humbertu se odpovedati. Prazno prizadevanje z Rimom spraviti se ga je menda tolikanj užalilo, — natolceva se celo, da so mu ministri za plečmi pogajanja spodbili. — Naj stareji sin umorjenega ameriškega predsednika Linkolna, prav umen 19letin mladeneč, je prišel v Pariz svoje nauke doveršiti. — Na Rusovskem in Poljskem se zmiraj sliši od strašnih pogorij. Ni davno, da je samo v 3 okrajih v 4 tednih 120 krat gorelo! — Mil. škof v Šen-Pavlu, Tom. de Grace, so S. kim. č. g. Jak. Trobec-u podelili mašnikovo posvečenje. Le-tá je misijonski novinec izmed tistih, ki so uno leto prišli s preč. gosp. Pircem iz Evrope. 10. kim. je v stolni cerkvi imel novo mašo. (Kath. Volksztg. v Baltimori.) — V nedeljo 27. vel. serp. je kmet K. (v Ameriki), 10 milj od sv. Terezije, 3 velike vozove pšenice domu zvozil, ker menil je, češ, ljubi Bog ne more od dežja zmočene zopet posušiti. Proti večeru se napravi strašni vihar, strela vdari v pšenični kup in ga do čistega požge. — Ob tistem času, ko se je laška zbornica hotla pomenkovati, kako bi pobožne redove zaterla, pravi „Volksztg.“ v Baltimori, je Bog dopustil, da se je očitno pokazalo, kako potrebni so duhovni, ker je bila namreč kolera zdivjala. In o tej priliki je bil francoski konzul usmiljenim sestram svoje stanovanje izročil, ter jih je s svojo ženo vred podpiral; angleški konzul pa, mož izmed laških „liberalcev“, jo je bil kar odpihal, ko se je kolera začela. — Kako sovražna je ruska vlada katoliški Cerkvi, je pokazala tudi z ukazom, da vsi kleriki na Poljskem brez domovinskih pravic, če so tudi že mašniki, se morajo iz semeniš na svoj dom odpraviti. Rusija čuti moč katoliške Cerkve, pa ne pomisli, da ona se v preganjanji le še vterjuje in s svojo terdobo ji sama pomaga k slavni zmagi.

### **Méd in pelin.**

Pogovorček.

Anže in Stefe.

Anžon. Stefe, srečo bi ti vošil za god, pa ne vem, je-li si Stefan kralj, ali Stefan mučenik?

Stefe. Poprej sem bil Stefan kralj, zdaj pa sem Stefan mučenik (marternik).

Anžon. Kako je to?

Stefan. Zato, ker sem se oženil. (Po „Besedi.“)

Kaj zamore Avstrijo storiti edino, močno in serčno? Ena sama reč. Ljubezen. Ljubezen med raznimi narodi, da vsak tudi drugemu privoši, kar sam rad ima. Nemci, Lahi, Madjari naj tudi Slovenom privošijo narodne pravice in narodni razcvet, kakor si jih sami ljubijo, in Sloveni naj jim ne očitajo tega, kar je bilo.

„Kath. Volksztg.“ v Baltimori pravi: Znano je, da freimavrske beznice (lože) cerkvi sovražne postave in določila naprej izdelujejo, potem pa tako pripravljene določila tiste vlade, ki so freimavrarjem podveržene, za državne postave povzdignejo. Kdor tedaj vé, kaj beznice pripravljajo, ima opomin tega, kar bodo neke vlade kmali na dan spravile. Potem naznanuje ta list, da beznica, imenovana „veliko Jutro“, se ta čas peča s šolami, in da hoče iz njih pregnati vse veroznanstvo, potem pa vso mladino prisiliti, da mora take brezverske šole obiskovati. Starši, kateri bi se branili, morajo iz svojih kervavih žuljev freimavrarški vladi kazen plačati, ali pa ječo terpeti, in če to ne izdâ, se imajo celo otroci iz njih rok vzeti. ... Taka „liberalnost“, taka „svoboda“ se kuje v freimavrarških beznicah v 19. stoletji! Hvala Bogu, da ta luciferjeva pošast v našem cesarstvu še nima oblasti! Kdo pa vé, kaj bi bilo, ako bi kako rovarstvo zmagalo in nas dobilo v kleše? — Ti Antikristovi predhodniki tudi hočejo cerkev popolnoma iz države izločiti, in bezničar bezničarjev v Parizu je celo navetoval, da naj se ime Božje čisto izbrise iz pisem in postav freimavrarških. — Prezreti se zastran te reči pri nas to-le ne smé: Akoravno v našem cesarstvu bezničarji očitno ne smejo gospodariti in rojiti, pa vender njih strupena sapa iz tujih dežel natihome tudi k nam vleče. Od tod tudi toliko sovražnikov zoper sv. vero po vsih kotih in po mnogoterih napravah, ki nekaj s svojim mlačnim življenjem, nekaj pa tudi s svojo očitno sovražljivostjo zoper vse, kar je svetega in cerkvenega, ljudstvo in zlasti mladino zapeljuje.

V Berlinu se vstric razcveta katoliške vere tudi prijazno razcveta samostansko življenje. Po marsikterih katoliških mestih usmiljene sestre psujejo in preganjajo, ker prenasiteni dobrot ne vedo, kaj imajo; v Berlinu pa jih imajo v veliki časti, in kadar je bolniku izbirati bolnišnico, vsak naj raji gre k usmiljenim sestram. Ne samo, da jih protestantje ne preganjajo, temuč se še po njih ravna in napravili so že naj lepši protestanški samostan „Betanije“ za svoje redovnice, ki jih diakonice imenujejo. Ursulinke imajo ondi čversto odrediše; v Čarlotenburgu blizu mesta pa imajo redovnice dobrega pastirja veličasten vstav. Lepo je to pričevanje za um in serce Berlineev, da ne le več ne razdirajo katoliških vstanov, temuč znajo ceniti viteštvo Bogu in ljudem posvečenih devic, pristavlja „Kat. List.“

### **Duhorske spremembe.**

V goriški nadškofii. G. Janez Likar, kaplan v Serpenici, pride za kaplana v Bovec; namesti njega bode serpeniški kaplan novomašnik gosp. Ant. Lazar. — Gosp. Franc Stepančič, lučniški kaplan, gre za kaplana v Dornberg; na njegovo mesto pride v Lučnik novomašnik g. Jož. Kavčik. — G. Jan. Ferfolja gre za kaplana — ne v Kampolongo, kakor je bilo zadnjič naznanjeno, ampak v Verzo v Kampolongi; g. Jan. Mondini ostane ondota kaplan; g. Pet. Kobal ostane kaplan v Volčah.

V ljubljanski škofii. G. Fr. Tavčar je prestavljen iz Dobropolj v Kamnik; gosp. Ign. Bem na njegovo mesto v Dobropolje; g. Jož. Smrekar, novoposv., gre za subsid. v Šentvid pri Ljublj. — 13. t. m. je razpisano zedinjeno Flachenfeld-Valvicevo korarstvo, do kterega imajo pravico sorodovinci, ako tacihi ni, pa rojeni Kranjci plemenitnega stanu. Prošnje se ravna do slav. dežel. odbora.

### **Dobrotni darovi.**

Za afrik. misijon. Bratovskega denara po gosp. Jan. Tomazinu 6 gld. 40 kr.

G. misijonarju Pircu za vozilo. Šest duhovnov 20 gld.